

HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor diplomové práce: **Bc. Jana Kovářová**

Název práce: **Didaktické využití školní zahrady Fakultní základní školy dr. Milady Horákové v Olomouci**

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Pavlína Škardová, Ph.D.**

Oponent diplomové práce: **RNDr. Martin Jáč, Ph.D.**

(hodnocení: zvolenou kategorií hodnocení označte x)

1. Identifikování problémové oblasti práce	ano	jen částečně	ne
Práce v rámci identifikace problémové oblasti uvádí, analyzuje, srovnává a hodnotí vybrané relevantní teorie a výsledky empirických výzkumů dané problematiky			x

2. Cíle práce	ano	jen částečně	ne
Hlavní cíle práce jsou formulovány v souladu se stanovenou problémovou oblastí	x		
Cíle práce jsou operacionalizovány na konkrétní dílčí cíle, jimž odpovídá její struktura		x	
Cíle práce jsou formulovány jasně a konkrétně		x	
Stanovené cíle byly naplněny			x

3. Teoretická východiska práce	ano	jen částečně	ne
Práce definuje či konstruuje klíčové teoretické kategorie na základě analýzy, komparace a hodnocení aktuálního stavu zkoumání dané problematiky		x	
Definované klíčové kategorie zakládají a vymezují teoretický rámec diplomové práce		x	
Téma je náročné na zpracování teoretických poznatků			x
Autor vychází z primárních zdrojů			x
Autor pracuje s aktuální odbornou literaturou a zdroji		x	
Autor používá a cituje zahraniční odbornou literaturu			x
Teoretické kategorie vymezené autorem korespondují s výběrem metod a postupů v praktické část práce			x

4. Praktická část práce	ano	jen částečně	ne
Autor vhodně volí metody a postupy s ohledem na tematické zaměření práce			x
Autor správně používá metody a postupy sběru a zpracování empirických dat			x
Autor provádí hodnocení efektivity použitých metod a postupů ve vztahu ke zkoumanému problému			x
Autor dostatečně prezentuje výsledky empirického výzkumu			x

Autor vyvozuje platnost závěrů s ohledem na zjištěné údaje		x	
Autor interpretuje výsledky empirického výzkumu ve vztahu k současnému stavu zkoumání dané problematiky			x
Praktická část je náročná na sběr a zpracování empirických dat			x

5. Formální náležitosti	ano	jen částečně	ne
Práce je logicky uspořádána		x	
Práce má přiměřenou stylistickou úroveň	x		
Odkazy a citace jsou v souladu s platnou citační normou		x	
Práce má vhodnou grafickou úpravu (úprava textu, grafů, tabulek, příloh atd.)	x		

6. Hodnotící kategorie specifické pro obor	ano	jen částečně	ne

7. Připomínky a otázky k obhajobě:

Autorka se ve své diplomové práci věnovala didaktickému využití školní zahrady Fakultní základní školy dr. Milady Horákové v Olomouci, předložená práce má celkem 85 stran + 1 vloženou přílohu (plán školní zahrady s vyznačenými úpravami). Diplomová práce navazuje na bakalářskou práci autorky zpracovanou v roce 2014, ve které byly navrženy úpravy stávajícího stavu školní zahrady.

K aktuálně předložené verzi práce mám značné množství obsahových a formálních připomínek:

- kap. 2, s. 9: v práci je formulován pouze hlavní cíl diplomové práce (navíc poměrně v obecné rovině), přičemž nejsou stanoveny dílčí cíle, které by směřovaly k naplnění hlavního cíle; v kapitole cíle práce se standardně neuvádí, co je součástí vlastní diplomové práce. Přesná formulace cílů diplomové práce je však zcela základním předpokladem jejího úspěšného zpracování.

- kap. 3, s. 10: kapitola metodika je do značné míry pouhým popisem zdrojů, které autorka využívala během zpracování diplomové práce a softwarového vybavení, které bylo využito pro zpracování plánu zahrady a 3D modelu hmyzího hotelu. Zcela však v této kapitole postrádám metodický postup, který by reflektoval didaktické zaměření práce, tedy proces ontodidaktické transformace obsahu ve vazbě na ŠVP zvolené fakultní školy, popis konkrétní metodiky tvorby žákovských pracovních listů, jejich ověření ve výuce (viz též zadání DP) a vyhodnocení získaných údajů z pilotáže včetně základního statistického zpracování.

- kap. 4, s. 11 – 14: kapitola by měla vytvářet teoretický základ pro praktickou část práce, její vypracování však považuji za zcela nedostatečné. Kapitoly 4.1 a 4.2 jsou převážně založeny na jednom sekundárním zdroji (vysokoškolská učebnice), navíc v textu práce chybně citovaném (správně má být odkazováno Kalhous a Obst, 2002). Také kapitola 4.3 vychází především z jednoho zdroje (Tolingerová, 1970). To považuji při zpracování odborné rešerše v rámci diplomové práce za zcela nepřijatelné. Navíc není vůbec zřejmé, jak byly tyto teoretické poznatky využity při zpracování praktické části práce, tedy např. jak reflektují jednotlivé pracovní listy zastoupení různých typů učebních úloh dle klasifikace Tollingerové.

- kap. 5, s. 15 – 17: obsah kapitoly se do značné míry překrývá s kapitolou stejného názvu v dříve obhájené bakalářské práci (Kovářová, 2014, s. 15 – 17). V porovnání s bakalářskou prací jsou sice v diplomové práci aktualizované údaje k roku 2015, nicméně některé části textu kapitoly jsou jen upravené z hlediska stylistiky („převyprávěné“), přičemž jejich obsah zůstal stejný (viz též příloha 1 posudku DP). Domnívám se, že mnohem vhodnější by bylo odkázat se stručně z hlediska charakteristiky školní zahrady na již zpracovanou bakalářskou práci (např. v kapitole 6 DP).

- kap. 6, s. 18 – 19: v úvodu kapitoly by dle mého názoru mělo být výslovně uvedeno, že tato kapitola shrnuje navržené úpravy školní zahrady Fakultní základní školy dr. Milady Horákové v Olomouci zpracované v bakalářské práci, a to přesto, že autorka se v dalších pasážích textu na svou bakalářskou práci korektně odkazuje. Nerozumím tomu, proč je příloha č. 1 (plán navržených úprav školní zahrady) datována 10. ledna 2016, když je zcela identická s plánem návrhu úprav z bakalářské práce ze dne 8. března 2014 (jediným rozdílem je barevné vyznačení navržených úprav, nejedná se tedy o novou verzi navržených úprav). Skutečnost, že plán úprav je shodný s plánem z bakalářské práce čtenář diplomové práce poněkud nelogicky zjistí v kapitole cíle diplomové práce (s. 9), ale nikoliv v kapitole 6 (s. 18) a při studiu vlastního plánu úprav.

- kap. 7, s. 20 – 27: tato kapitola je zaměřena na charakteristiku ŠVP Fakultní základní školy dr. Milady Horákové, autorka zřejmě zamýšlela tuto kapitolu zpracovat jako jedno z teoretických východisek pro návrhy didaktických aktivit na školní zahradě. Kapitola 7.1 uvádí pouze obecnou charakteristiku klíčových kompetencí na podkladě RVP ZV (2013) a publikace VÚP *Klíčové kompetence v základním vzdělávání* (2007; publikace je chybně citována odkazem na Běleckého). Vzhledem k tomu, že kapitola není zacílena na specifika rozvoje klíčových kompetencí v uvedené škole, považuji její zpracování za redundantní. Za velmi problematické považuji, že kapitola 7.2 je takřka doslovně (s drobnými úpravami) převzata ze ŠVP školy (konkrétně se jedná o kapitolu ŠVP 3.1 na s. 14 – 15), uvedený text však není ani náznakem označen jako přímá citace (tedy text označený kurzívou a v uvozovkách). V případě citovaného učebního plánu by mělo být uvedeno, že je převzatý ze s. 46 citovaného ŠVP. V kapitole 7.4 je charakterizováno pouze rozložení učiva (tematických celků), nerozumím však tomu, proč zde nejsou uvedeny relevantní očekávané výstupy, které jsou v ŠVP rozpracovány a navrhované didaktické aktivity by tedy principiálně měly směřovat právě k dosažení těchto očekávaných výstupů (nikoliv jen akcentovat tematické okruhy učiva). Velmi mě překvapilo, že autorka v analýze neuvádí, že v ŠVP základní školy jsou pěstitelské práce zařazeny

také na 1. stupni (konkrétně 1. – 3. ročník, viz s. 362, 365 – 367), přičemž je zřejmé, že didaktický potenciál školní zahrady zde není využit.

- kap. 8, s. 28: tato kapitola představuje 9 různých didaktických aktivit (kap. 8.1 – 8.9) a jejich případné rozšíření s využitím ICT technologií (kap. 8.10). Z textu práce (viz kapitoly 1 až 7) není bohužel vůbec zřejmé, jak autorka dospěla k návrhu právě popisovaných konkrétních aktivit (např. ve vztahu k dosažení očekávaných výstupů definovaných v ŠVP – když učivo je pouze prostředkem k jejich dosažení), jejich výběr působí značně nahodile. Mnohé z úloh je možné realizovat v zásadě kdekoliv v přírodě a nejsou příliš specificky provázené s návrhem úprav charakterizovaným v bakalářské práci (výjimku tvoří úlohy 8.4 a 8.7) pro konkrétní školní zahradu. Jednotlivé úlohy nejsou převážně originální náměty autorky, ale jedná se o náměty převzaté z literatury (viz např. Burešová, 2007; Jančaříková a Jančařík, 2005; Šrom, 2007), aktivita 8.3 vychází z projektu „*Ze zrna chléb*“ Waldorfské školy, která má své sídlo ve FZŠ dr. Milady Horákové. Z náplně jednotlivých aktivit se zdá, že jsou převážně zaměřené na využití matematiky v různých praktických souvislostech, za což bych chtěl autorku na jedné straně pochválit, nicméně se nabízí otázka, zda by výuka matematiky (jakkoliv je její hojné mezipředmětové využívání žádoucí), měla být hlavní náplní didaktických aktivit zaměřených na využití školní zahrady. Také k navrženým didaktickým aktivitám mám značné množství připomínek:

- s. 28: domnívám se, že vyčlenit časovou dotaci 2 h na měření obvodu stromu je výrazně nadsazené, učitelé ve svých tematických plánech nemají neomezené množství času, toto je třeba při plánování aktivit vždy třeba zohlednit;
- s. 32 – 33: metoda určování stáří stromu je jen orientační, žáky je nutné upozornit, že rychlost přírůstku klesá s věkem dřeviny, závisí za pozici stromu (hustota porostu), klimatických podmínkách apod., vhodné by bylo aktivitu provázat s problematikou letokruhů;
- s. 38: zde není zřejmé, zda autorka sama provedla fytoocenologický snímek školní zahrady a uvedené rostliny jsou součástí dané fytoocenózy. Roste na zahradě skutečně hluchavka nachová (a nikoliv např. hluchavka skvrnitá; latinsky je rod hluchavka *Lamium*, nikoliv *Lumium*), proč zvolila autorka jen jitrocel větší (a nikoliv např. jitrocel kopinatý, jehož výskyt bych na zahradě také předpokládal)?
- k aktivitě 8.2 nejsou navrženy žádné žákovské pracovní listy – proč?
- s. 39: je skutečně smysluplné navrhovat jako rozšiřující aktivitu fytoocenologický snímek záhonu léčivých rostlin?
- s. 48: domnívám se, že smyslem aktivity by mělo být, aby se žáci naučili aktivně poznávat léčivé rostliny; pokud však rostliny na záhonu nebudou označené cedulkami se jmény, nebo žáci nebudou moci pracovat s atlasem rostlin (případně klíčem) – jak tedy žáci dané rostliny určí??? (autorka sice obecně uvádí v sekci pomůcky určovací klíče, ale v popisu aktivity se určování rostlin vůbec nevěnuje). Navrženou aktivitu zaměřenou na řazení kartiček dle pořadí, ve kterém rostliny rostou na záhonu, považuji za zcela samoučelnou na úrovni utajeného poznávání (dle klasifikace Janíka et al., 2013).
- s. 66: název aktivity nepovažuji za vhodný, výuka přírodopisu na ZŠ má u žáků rozvíjet znalost odborné terminologie, pojem šnek je lidové (hovorové) označení; autorka navrhuje

délku aktivitu 3 – 4 vyučovací hodiny v 8. ročníku – to je ale vzhledem k učebnímu plánu nereálná časová dotace vzhledem k výstupům aktivity;

- s. 67: je si autorka jista, že se hlemýžď zahradní na školní zahradě skutečně vyskytuje?; autorka v textu uvádí, že na počátku aktivity s žáky zopakuje základní informace o hlemýždi zahradní s tím, že učitel má trvat na jejich zapsání, neboť budou třeba v další práci. To však neodpovídá plánovanému průběhu aktivity, kdy žáci využijí jen matematické a fyzikální poznatky;
- s. 71: některá metodická doporučení autorky působí poněkud úsměvně (viz doporučení týkající se nepohyblivosti hlemýžďů).

V zadání diplomové práce byl stanoven požadavek na ověření navržených didaktických aktivit během průběžné pedagogické praxe. Ověřena byla však jen jedna z 9 navržených aktivit, poznatky jsou uvedeny v diskuzi (jedná se ovšem o výsledky práce; v kapitole diskuze autor srovnává svá zjištění s poznatky jiných autorů), přičemž autorka vůbec empiricky neověřovala, zda a jakým způsobem navržené aktivity připívají k učení žáků.

Jak vyplývá z výše uvedených připomínek, předložená diplomová práce nesplňuje požadavky kladené na diplomové práce v oboru, a proto ji nedoporučuji k obhajobě.

Závěr:

Práce není doporučena k obhajobě.

Navržený klasifikační stupeň: **F**

V Olomouci dne 12. května 2016

.....
RNDr. Martin Jáč, Ph.D.
oponent diplomové práce

Příloha č. 1 posudku diplomové práce Bc. Jany Kovářové
„Didaktické využití školní zahrady Fakultní základní školy dr. Milady Horákové v Olomouci“

Text úvodní části kapitoly 5 Historie a současnost FZŠ dr. Milady Horákové v Olomouci v bakalářské práci Jany Kovářové (2014, s. 15):

Počátkem 80. let 20. století se začalo na jihu Olomouce v katastru obcí Povel, Nové Sady a Slavonín rodit nové rozsáhlé sídliště Olomouc Nové Sady-jih.

V komplexu panelových domů se v roce 1988 začaly budovat i základy školy. K dokončení vybudování školy bylo potřeba celých 8 let. Olomoucká firma Bestol, která tento komplex školních budov realizovala, narážela zvláště po listopadové revoluci na nedostatek finančních prostředků, a tak se stalo, že se ve stavbě nepokračovalo a některé její části byly i přechodně zakonzervovány. Nakonec se však podařilo celý objekt nákladem asi 170 mil. korun dokončit. Dvě tělocvičny a školní sportovní areál byly dostavěny o několik měsíců později. Základní škola na Rožňavské ulici č.p. 21 mohla být dne 4. září 1995 slavnostně otevřena. Školu v prvním roce své existence navštěvovalo 395 žáků. Svou výhodnou polohou, moderní architekturou a v neposlední řadě i moderní výbavou interiéru se škola zařadila mezi největší a nejlépe vybavené základní školy v okrese Olomouc. Projektanti počítali s učební kapacitou do jednoho tisíce žáků (Kudla, 1995).

Text úvodní části kapitoly 5 Historie a současnost FZŠ dr. Milady Horákové v Olomouci v diplomové práci Jany Kovářové (2016, s. 15):

Na jihu Olomouce se začalo na počátku 80. let 20. století v katastru obcí Slavonín, Nové Sady a Povel budovat rozsáhlé sídliště Olomouc Nové Sady- jih.

V roce 1988 došlo mezi soustavou panelových domů k vytvoření základů školy. Dokončení výstavby budovy školy se podařilo až po 8 letech. Pro stavbu školy byla najata olomoucká firma Bestol, která měla s výstavbou budovy velké problémy, a to zejména v oblasti dodržování rozpočtu stavby, objekt se podařilo dokončit s celkovým nákladem ve výši asi 170 milionů korun. Po několika měsících byl ke škole přistavěn i školní sportovní areál a dvě tělocvičny. Ke slavnostnímu otevření základní školy na Rožňavské ulici došlo 4. září 1995. Projektanty byla navržena celková učební kapacita do jednoho tisíce žáků. V prvním roce existence školy nastoupilo 395 žáků. Škola se pro svou architekturu, výhodnou polohu a moderní vybavení interiéru zařadila mezi jednu z největších a nejmoderněji vybavených škol v Olomouckém okrese (Kudla, 1995).